

Malé velké platby

Počet aktivních uživatelů internetu už překročil čtyři miliony, **TRŽBY INTERNETOVÝCH OBCHODŮ SE POHYBUJÍ V ŘÁDU MILIARD** a peníze se na internet pořád jen hrnou. Přesto je u nás stále jedno bílé místo, které prozatím nikdo nemá sílu obsadit.

PETR KRATOCHVÍL

Otom, že se na internetu točí velké peníze, už nepochybuje nikdo. Internetové obchody se pravidelně předhánějí v počtu stovek milionů, či dokonce miliard uváděných v kolonce tržby a doručovatelské firmy nevědí, kam dřív skočit. O balících ze zahraničí válejících se v pobočkách pošty ani nemluvě. Přesto je u nás na mapě internetu jedno prázdné místo, které zatím nikdo nemá sílu zaplnit.

Velké obchody

Odhaduje se, že v loňském roce se obrat českých internetových obchodů přiblížil k hranici 20 miliard Kč. Většina z těchto obchodů má dvě důležité vlastnosti – v naprosté většině případů jde o větší, „fyzické“ zboží a platba je prováděna při převzetí zboží (případně kartou). Na první pohled se tedy zdá, že to je univerzální cesta k libovolnému nákupnímu cíli. Celosvětový úspěch PayPalu však ukazuje, že v případě menších plateb za zboží či služby je mnohem výhodnější použití tzv. mikroplateb. U nás se od roku 2000 objevila celá řada pokusů o vytvoření mikroplatebního systému, naprostá většina z nich ale do současnosti nepřežila. Příčin je celá řada:

1 podivný bankovní zákon z roku 2003, který hází klacky pod nohy většině pokusů o vytvoření takového systému bez bankovní licence;

2 doposud minimální zájem bank a finančních institucí, které dlouhou dobu považovaly internet za hračku teenagerů;

3 nepřilíš rozsáhlá nabídka webů, kde lze mikroplatby použít. Zatímco v zahraničí lze s PayPal účtem nakupovat prakticky kdekoliv, u nás stále vládne dobírka;

4 většina českých uživatelů má vžitou představu, že vše, co je na internetu, je zdarma, a je tudíž zbytečné přemýšlet, jak za to zaplatit.

Vzhledem k tomu, že přibývá zájmu jak na straně uživatelů, tak i na straně finančních institucí, je možné, že se v blízké budoucnosti dočkáme pokusu o „převrat“. Zatím však u nás vládne v mikroplatbách chaos.

Máte po ruce drobné?

U velkých nákupů tedy dominuje českému internetu dobírka a k životu se pomalu začínají probírat i platební karty. Pokud však chcete na webu zaplatit pár korun za službu, je první způsob nemožný, druhý nevhodný, a to nejen proto, že by náklady na takovou transakci byly vysoké. Hlavním problémem je „barbarské“ chování bank – u nás totiž za eventuální zneužití karty nese zodpovědnost především klient (ve vyspělém světě na západ od našich hranic je tomu naopak). Uživatelům tak nezbyvá než zvolit třetí možnost a ponořit se do poněkud chaotického světa mikroplateb. V současné době je možné platit na internetu

Na poslední chvíli:

Těsně po uzavěrci časopisu představil Seznam společně s bankou mBank nový internetový mikroplatební systém. Služba s názvem mPeníze by měla být dalším důležitým hráčem v oblasti on-line plateb. Jako nevýhody však vidíme nutnost mít vytvořený účet u mBank a také prozatím jediný obchod s podporou služby mPeníze (Kasa.cz). Podrobnější informace vám nabídneme v příštím Chipu...

menší částky dvěma způsoby: klasickými mikroplatbami a speciálními SMS.

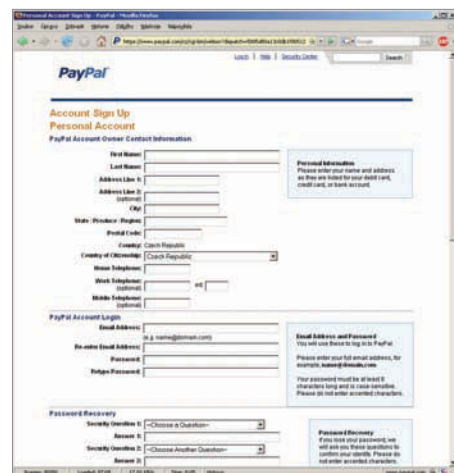
MIKROPLATBY

Mikroplatební systémy jsou budoucností internetu. Jejich pomocí by mohlo dojít jak k podstatnému vylepšení některých služeb, tak i ke zjednodušení přístupu k placeným službám pro uživatele. Pojďme se podrobněji podívat na dva nejrozšířenější kandidáty...

PAYPAL

Zahraničním gigantem a v současné době nejrozšířenějším mikroplatebním systémem světa je PayPal. Pro nás začal mít význam především od roku 2006, kdy vstoupil i na náš trh. Do té doby sice šlo různými fintami účet získat, ovšem teprve dva roky s ním můžete „přijímat“ peníze legálně. Jak to tedy funguje? Nejprve je nutné říci, že PayPal rozlišuje tři druhy účtů:

- ▶ osobní (Personal);
- ▶ rozšířený osobní (Premier);
- ▶ obchodní (Business).

PayPal: Založení účtu není zrovna snadná záležitost, češtinu zde nehledejte...

značně o nejlepší volbu. Přesto lze nalézt celou řadu nepřijemností, které spoustu uživatelů nepotěší. První z nich je nutnost vlastnit kartu s povolenými internetovými transakcemi (už naštěstí nemusí být embosovaná), druhou výtkou je absence českého rozhraní, potažmo podpory. Poslední nepřijemností je poněkud vyšší zájem internetových podvodníků, což se projevuje nejen počtem phishingových mailů...

PAYSEC

Českým, pouze pár měsíců starým kandidátem vaší pozornosti je dítě ČSOB a Poštovní spořitelny. Ve srovnání se službou PayPal ale funguje na lehce odlišném principu. Nejprve si musíte vytvořit virtuální účet – k tomu je potřeba pouze bankovní účet (nemusí být u ČSOB), e-mail a mobilní telefon. Na tento účet pak musíte převést finanční prostředky, a to buď klasickým bankovním příkazem (převodem z účtu), nebo platební kartou. Samotné platby přes PaySec jsou pak zajištěny pomocí hesla a ověřovací SMS.

Celkový dojem ze služby je poněkud rozporuplný. Už při svém uvedení si služba poněkud pokazila reputaci falešnými „pochvalnými“ blogy (www.lupa.cz/clanky/bison-rose-amp-fake/), o něco později se navíc objevily výtky k bezpečnosti. Také rozšíření služby je prozatím za očekávaním – platit pomocí ní můžete už v celé řadě internetových obchodů (například v gigantu Mall.cz), nemálo z nich ale PaySec ignoruje.

Jak tedy celkově službu hodnotíme? Ještě před pár lety bychom z ní skákali nadšením, v současné době můžeme jen doufat v její další vývoj...

A DALŠÍ KANDIDÁTI?

Za zmínku u nás ještě stojí dva největší zahraniční konkurenti PayPalu. Prvním z nich je PayPay (www.paypay.com), který má výhodu v poměrně kvalitní české lokalizaci.

INFO

SMS PLATBY

VÝHODY:

Rychlost – telefon je vždy po ruce, odeslání SMS je otázkou sekund.

Bezpečnost – není nutné zakládat nový účet, platí se operátorovi.

NEVÝHODY:

Omezení operátorem – vysoké poplatky pro operátory obvykle zvyšují cenu služby.

Pouze menší částky – limit na jednu SMS je obvykle 100 Kč.

Rozšíření – vzhledem k nízkým výnosům není tento typ platby příliš rozšířený.

MIKROPLATEBNÍ SYSTÉMY

VÝHODY:

Velké rozšíření – především v zahraničí lze pomocí mikroplateb zaplatit téměř vše – od softwaru až po nové boty na eBay.

Rychlost platby – na rozdíl od bank platba proběhne téměř okamžitě, a to i při převodu do zahraničí.

Náklady – zapomeňte na poplatky za vedení účtu, zapomeňte na předražené transakce.

NEVÝHODY:

Komplikovanost – pro méně zkušené uživatele obtížnější založení účtu.

Bezpečnost – i přes snahu o stále lepší zabezpečení se objevuje stále více útoků na účty.

Osobní účet je určen pouze k nakupování, jeho rozšířená verze umožňuje i on-line obchodování, obchodní účet je určen především firmám. Z hlediska uživatele se jednotlivé účty liší především možnostmi, případně – u vyšších účtů – vyšší poplatků (při příjmu peněz z platební karty). Například účet Personal má limit pět přijatých transakcí za rok, k verzi Business dostanete nástroje pro obchod atd.

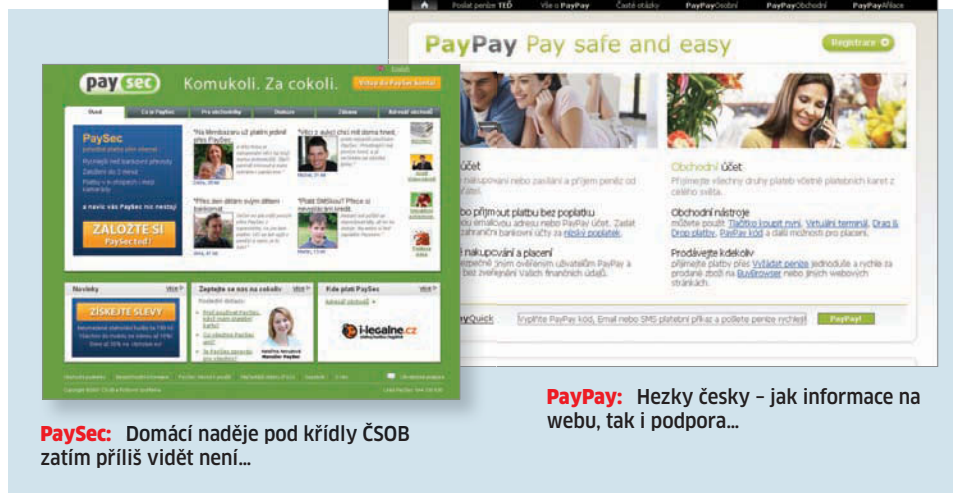
Princip PayPalu je jednoduchý: po zaregistrování dojde k ověření platební karty a můžete začít nakupovat. Když chcete přes PayPal něco koupit, přihlásíte se a zaplatíte. Proveďte se konverze USD/CZK a požadovaná částka je vám „stržena“ z karty. PayPal odešle částku příjemci. Snadné a rychlé. A právě proto lze na tento mikroplatební systém narazit v zahraničí na každém kroku a postupně začíná pronikat i k nám.

Jak tedy zhodnotit PayPal z pohledu českého uživatele? Pokud chcete nakupovat v zahraničí (například na eBay), jde jedno-

Jeho dalším plusem jsou relativně levné převody peněz do zahraničí (www.cbradio.cz/paypay), potažmo možnost převodu přímo na účet banky. U nás je tento systém více rozšířen než PayPal a jeho doménou jsou především aukční síně. Druhým konkurentem je Moneybookers, taktéž s českou lokalizací (www.moneybookers.cz), který dominuje oblasti sázení. Zajímavé shrnutí informací o MB najdete na adrese www.cbradio.cz/moneybookers.

SMS PLATBY

Druhou variantou je platba za zboží či služby pomocí SMS. Lze ji rozdělit na dvě jen mírně odlišné skupiny (odlišnosti jsou především z pohledu prodejce a mechanismu plateb, nikoliv zákazníka). První z nich už známe delší dobu pod zkratkou Premium SMS (PR SMS). Tyto zprávy se obvykle používají na platby služeb souvisejících s mobilními telefony – jejich pomocí lze snadno zaplatit za nové vyzvánění, tapetu na mobil či novou hru. Druhou skupinou jsou tzv.

PaySec: Domácí naděje pod křídly ČSOB zatím příliš vidět není...

PayPay: Hezky česky – jak informace na webu, tak i podpora...

m-platby, které jsou jen mírně upravenou formou PR SMS. Na rozdíl od nich je totiž lze použít na placení čehokoliv (přístupu na web, stažení softwaru).

Oba způsoby však mají společný princip – jde o jinak zpoplatněné SMS zprávy. Zákazník odešle SMS zprávu na speciální

číslo, které přímo ukazuje cenu pro zákazníka – například při odeslání SMS na číslo XXXX050 zaplatí zákazník za SMS 50 Kč. Tato částka se mu strhne z kreditu (u předplacené kary), nebo bude přidána na účet (pokud je tarifním zákazníkem). Z pohledu uživatele jde o jednoduchý a efektivní způsob platby, jeho rozšíření však poněkud brání fakt, že velké procento z částky si „ukousne“ stát (DPH) a mobilní operátor. Například při platbě kartou přijde obchodník přibližně o 3 až 5 % z placené částky, u platby přes SMS to bývá o více než 50 %. Je tedy logické, že se firmy do tohoto způsobu placení příliš nehrnou. ☒

PETR.KRATOCHVIL@CHIP.CZ

INFO

Historie mikroplateb

Na konci minulého tisíciletí začalo být jasné, že klasické placení menších částek pomocí kreditních karet je nepohodlné a zbytečné.

Jako houby po dešti začaly vznikat tzv. mikroplatební systémy, které by uživatelům kromě bezpečí nabídly i rychlost a jednoduchost. Tento trend se s mírným zpožděním dostal i do České republiky, kde ale chybělo potřebné „podhoubí“ – nebylo za co platit. Přesto na počátku milénia u nás vzniklo několik mikroplatebních systémů, za kterými však překvapivě nestály banky, ale spíše lídři tehdejšího internetového trhu. Za zmínku stojí tři z nich, I like Q, directPay a Monetka, z nichž dodnes „přežil“ (z poněkud optimistického úhlu pohledu) pouze poslední jmenovaný. Na jejich konci ale neměla podíl pouze vžitá informace internet = vše zdarma (a tudíž neochota za cokoliv platit), ale také naši volení zástupci.

V roce 2003 se totiž objevil zákon číslo 124/2002 Sb. (http://i.iinfo.cz/urs-att/p_124-02-112397540142812.htm), o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech. Po delších jednáních s Českou národní bankou (která trvala na tom, že mikroplatební systémy budou smět provozovat jen subjekty s bankovní licencí) se nakonec do zákona podařilo na „první pohled“ prosadit výjimku. Ta byla ale vykoupena celou řadou tvrdých, nebo dokonce nesmyslných požadavků, které doslova pohřbily většinu mikropla-

tebních systémů. Pro subjekty bez bankovní licence totiž platí:

- ▶ „elektronická peněženka může uchovávat elektronické peníze v hodnotě nejvýše 4 500 Kč;
- ▶ vybraná částka nesmí přesáhnout (u provozovatele) v žádném okamžiku částku 150 000 000 Kč;
- ▶ elektronické peníze může přijímat pouze subjekt v definovaném vztahu k vydavateli (viz § 19).

Především třetí požadavek ukončil ne-slavnou éru českých elektronických peněženek a na dlouhou dobu odeslal mikroplatby do zapomnění.

Od té doby se objevilo ještě několik pokusů o spuštění mikroplatebního systému (například i-plus), avšak vzhledem k tomu, že za nimi nestál žádný dostatečně finančně „silný“ subjekt, žádný z nich se výrazně neprosadil.

Teprve na jaře roku 2008 se objevilo oznámení, že ČSOB chce se svou „internetovou peněženkou“ konkurovat zahraničnímu platebnímu systému PayPal. O jejich „nadějí“ leccos naznačuje nejen zvolené jméno (PaySec), ale také to, že i po téměř půl roce ji ignoruje celá řada velkých internetových obchodů (Obchodní-dům.cz, Elektro Svět.cz, Kasa.cz). Otázkou tedy zůstává, zda ČSOB na svém produktu ještě zapracuje, nebo se k nám postupně proderou zahraniční systémy v čele se službou PayPal...

INFO

PayPal

Internetový platební systém, který vznikl v roce 1998 v období internetové „zláté horečky“. Zpočátku se sice potýkal s problémy, brzy se však vzpamatoval a rychle stoupal na žebříčku popularity. Mezi zajímavé historiky z tohoto pionýrského období patří i historie jeho „soužití“ s eBay. Rychle rostoucí popularita PayPalu a jeho stále největší používání na aukčním portálu eBay vedla jeho majitele k nákupu konkurenčního systému Billpoint. Ten se ale přes úporné snahy neprosadil a v roce 2002 byli majitelé eBay nuceni „rezignovat“ a za 1,5 miliardy dolarů (<http://news.cnet.com/2100-1017-941964.html>) PayPal koupit.

Poté už na PayPal čekala jen samá „pozitiva a sociální jistota“. V současné době má více než 150 milionů uživatelů a ročně jím „protečou“ desítky miliard dolarů.

Tyto drtivé údaje také postupně odradily většinu konkurence a trhu zůstalo jen několik systémů – např. Moneybookers (moneybookers.com) či PayPay (www.paypay.com).